

חינוך קטנים במצוות

מעניינה דמועדי תשרי

רישב"א סוכה (ב: ד"ה א"ר יהודה)

גמרא סוכה (מו:), "א"ר זירא לא
ליקני ... שאינו שלו"

הגהות אשר"י [על הרא"ש] שם (פרק ד
סי' ו), "ופירש רבינו ..."

- ◀ צמה נחלקו הריטב"א והגהות אשר"י?
- ◀ איך קשורים התירושים הצאים אל סוגיין?

ב

עוד במחלוקת המסתעפת
מדברי "רבי"

גמרא ברכות (מח.) "ינאי מלכא ... כזית
דגן", וברש"י (ובפרט ד"ה עד שיאכל)
תוס' (שם) ריש ד"ה עד

ג

עוד במחלוקת המסתעפת
מדברי ר' אליעזר ממיץ

מלכד הריטב"א והגהות אשר"י, ע"ע [= עייין עוד"]
צמקורות הצאים:

גמרא חגיגה (ו.), "בעי רבי שמעון ... עד
הנקודתיים", וברש"י (ד"ה קטן מיבעיא)
[וע"ע בתוס' שם]

שו"ע אורח חיים (סי תרנ"ז)

ט"ז (שם)

מגן אברהם (סי תרנ"ח ס"ק ח')

- ◀ צמה שכחז הט"ז שהקטן צריך לולב לעצמו רק
משום הלל, איך הוא חולק על המג"א?
- ◀ איך זה קשור נמי למחלוקת הריטב"א והרא"ב?

מבוא לסוגיין

רצוי להתחיל מריש המסכתא – ומזה ניכנס לסוגיא
המתאימה להיום:

משנה סוכה (ב.) – רק לסקור (skim), ולא לעיין.

◀ מה הם ד' הדינים שצמתניי? איזה מוטל
צמחלוקת?

גמרא סוכה (סוף ב:), "סוכה שהיא גבוהה
...", עד "בשלמא ..." – צצרייתא זו, השתדלו
להכריע את המחלוקת צמתניי'.

א

ענין חינוך נזכר צצ' משניות:

משנה סוכה (מב.) בסופה, "קטן ..."

גמרא התם, "ת"ר ... פסוק ראשון"

משנה יומא (פב.) "התינוקות ..."

גמרא יבמות (ריש קיד.), "קטן ...
להפרישו" – רק שורה א'

◀ מה תמוה צגמרא זו?

תוס' ישנים יומא (פב. ד"ה בן), "וא"ת הא
דאמרינן ... אין נוהרין להפרישו"

◀ מה הקשו צתוס' ישנים?

◀ מה הם צ' התירושים?

◀ מה נתחדש צכל א' משני התירושים?

חידושי הריטב"א סוכה (3):

אמר רבי יהודה מעשה בהילני וכו' עד כל מעשיה לא היתה עושה אלא ע"פ חכמים. מהא שמעינן דקטן שמחנכין אותו במצות [צריך] לעשות לו מצוה בהכשר גמור כגדול דהא מייתנין ראייה בשמעתין מסוכה של הילני משום דלא סגי' דליכא בבניה חד שהגיע לחינוך דבעי סוכה מעלייתא ... והוצרכתי לכתוב זה לפי שראיתי חכמים טועים בזה.

הגהות אשר"י סוכה (פרק ד' סי' ו')

ופירש רבינו אליעזר בר נתן שאם תופס עם התינוק כיון שלא יצא מידו לגמרי שפיר דמי ובקיא הדעת מחזירין אותו למקומו והתינוקות מעצמם נוטלין אותו ומברכין עליו. מא"ז:

שו"ע אורח חיים (סימן תרנז)

קטן היודע לנענע לולב כדינו, אביו חייב לקנות לו לולב כדי לחנכו במצוות.

ט"ז (ס)

חייב לקנות לו לולב. - רש"ל כ' ע"ז ול"נ דהא בהדיא שנינו חייב בלולב ולא נא' שם שצריך לקנוי לו לולב כמ"ש גבי תפילין היודע לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין וכן למקצת גאונים גבי ציצית גורסין אביו לוקח לו ציצית אבל בלולב תנן חייב בלולב והטעם פשוט שא"צ לקנות לו לולב בפ"ע כי לאחי שיצא בו אביו יתננו לבנו לברך עליו משא"כ תפילין עכ"ל. ואיני יודע מה קשיא ליה דזה מיירי ממי שידו משגת לקנות לבנו לולב א' יעשה כן כדי שגם בנו יכול לברך בשע' שהצבור אומרים הלל שזהו יותר טוב ממה שיברך אח"כ

מגן אברהם (סימן תרנח ס"ק ח')

לקטן - אם אמר לקטן יהא שלך עד שתצא בו הקטן לא יצא ... (הרא"ש):